

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ/ ՎԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻԶՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ

ՈՒՍՈՒՑԻԶ՝ ՍՈՆԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԴՊՐՈՑ՝ ՀՀ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՄԵԾ ՄԱՍՐԻԿԻ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑ

Ք. Վարդեգիս

2022թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներածություն

-----3
2. Կրտսեր դպրոցականի ինֆնուրույն զարգացման հիմնախնդիրը-----4
3. Կրտսեր դպրոցականի ինֆնուրույն գործունեության կազմակերպման
նշանակությունը-----
-----6
4. Աշակերտի ինֆնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերը ----- 8
- 4.1 Ինֆնուրույն աշխատանքի տեսակները տարրական դասարաններում-----15
5. 2-4-րդ դասարանների մայրենիի դասագրքերը -
-----20
6.
Եզրակացություն-----
----- 21
7. Օգտագործված
գրականություն-----
22
8. Դասագրքեր-----
-----23, 24

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Տարրական դպրոցի հիմնական նպատակը սովորողի մտավոր և ֆիզիկական կարողությունների, լեզվամտածողության, գրագիտության, տրամաբանական մտածողության զարգացման հիմքերի և աշխատանքային նախնական հմտությունների ձևավորումն է:

Այսօրվա կյանքի առաջընթացն ու սրբերաց գարգացումները դպրոցի առջև դնում են մի շարք կարևոր հարցեր և պարտավորեցնում են այնպիսի խնդիրների լուծում, որոնցից առաջնահերթը սովորողների հանաչողական հետաքրքրությունների, նրանց ստեղծագործական մտածողության, ինֆորմայն որոշումներ կայացնելու կարողությունների ձևավորումն ու զարգացումն է: Իսկ նոր պահանջները ենթադրում են նոր և ժամանակակից ձևերի ու հնարների, մեթոդների և ուղիների որոնում:

Ստորև վերոհիշյալները մի շարք ուղիներ, որոնք կնպաստեն խնդրի լուծմանը:

1. ԿՐՏՄԵՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ

Ինչպես գիտենք, միջնակարգ կրթության բովանդակային խնդիրը ներկայացվում է ուսումնական բնագավառներով և բաղադրիչներով: Յուրաքանչյուր ուսումնական բնագավառ ներկայացվում է կրթության բովանդակության հետևյալ բաղադրիչներով.

1. Գիտելիքների համակարգ:
2. Կարողություններ և հմտություններ՝ հաղորդակցական, ֆանաչոզական, համագործակցային, ստեղծագործական, ինֆորմայն գործունեության:
3. Արժեքային համակարգ:

Այս բաղադրիչներով նախատեսված կրթությունը սովորողներին պետք է զինի համապատասխան գիտելիքներով, իսկ կարողությունների և հմտությունների ամբողջությունը հնարավորություն է ընձեռում գործնականում կիրառելու ստացած գիտելիքները, հարստացնելու ֆանաչոզական գործունեության սեփական վարձը, զարգացնելու տրամաբանական, հաղորդակցական, համագործակցային, ինֆորմայն գործունեության և ստեղծագործական ունակությունները, նպաստելու են նրա սոցիալականացմանը: Եթե վաղի պարզ արտահայտվեց, սովորողները ձեռք են բերում կարողունակություն՝ կոմպետենցիա: Իսկ այս ամենի արդյունքում կձևավորվի ներդաշնակ զարգացած անձ և ֆալաֆալի:

Արդի դպրոցում բավականաչափ աշխատանքներ են տարվում նշված բաղադրիչների հաջող իրականացման ուղղությամբ: Սակայն խնդիր է հարուցում սովորողների ինֆորմայն աշխատանքի կազմակերպումը:

Տարրական դասարաններում ուսուցման գործընթացում դեռևս գերակշռում է ուսուցման ֆրոնտալ ձևը, երբ աշակերտների գործողությունները հիմնականում կախված են ուսուցչի անմիջական հրահանգներից, ինչն արգելակում է երեխաների ինֆորմայնության զարգացումը, որն էլ հետագայում չի խթանի միջին դպրոցի 5-6-րդ դասարաններում գրի շուրջ իրականացվող ինֆորմայն աշխատանքի, առաջադրանքների, ստեղծագործական բնույթի հանձնարարությունների կատարման հարցում:

Կրտսեր դպրոցական տարիքից սովորողներին պետք է վարժեցնել, հմտացնել ինֆորմացիոն աշխատանքի: Եթե երեխան վաղ տարիքից սկսում է ինֆորմացիոն աշխատել, ապա այն դառնում է նրա սեփականությունը ողջ կյանքի ընթացքում:

Սովորողները գիտելիքների ձեռքբերման հանապարհին պետք է ունենան գործուն, ակտիվ մասնակցություն: Ուսուցիչը պետք է հրաժարվի սովորեցնողի, վերահսկողի, խրատողի, ավանդական դերից: Դառնա ուսումնական գործընթացը կազմակերպող, ուղղորդող, խորհրդատու և որպես գործընկեր՝ սովորողների հետ մասնակցի որոնողական աշխատանքներին:

2. ԿՐՏՍԵՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ

ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Աշակերտներն իրենք պիտի դառնան իրենց ուսումնառության

Կ. Ձիբուխչյան

Ի տարբերություն ուսուցչակետորոն ուսուցման՝ աշակերտակետորոն ուսուցման առանցքում մտածողության և ստեղծագործական կարողությունների զարգացումն է, որտեղ աշակերտը դառնում է որոնող, ստեղծագործող, ուսումնասիրող, հետազոտող, կիրառող:

Իր ծավալած ուսումնասիրություններում ինքն է նախաձեռնողը: Արդյունքում կլիթանվի սովորողի ակտիվությունը, երևակայությունն ու հայտնագործություններ անելու ձգտումը:

Բացի այդ, ինքնուրույնությունն ու նախաձեռնելու հնարավորությունը աշակերտին սովորեցնում են ավելի պատասխանատու լինել սեփական գործի հանդեպ, գործել անկաշկանդ, առանց ավելորդ լարվածության ֆնեկ, վերլուծել, համայրել, եզրահանգումներ կատարել:

Աշակերտի մտավոր աշխատանքը, ուսման հաջողությունը և անհաջողությունները նրա հոգևոր կյանքն են, նրա ներքին աշխարհը, որի անտեսումը կարող է հասցնել տխուր հետևանքների:

Ռուս մեծ մանկավարժ Վ. Ա. Սուխոմլինսկին գրել է. «Ինչպիսի՞ թրթռուն հուզմունք էին երեխաները ուր դնում դպրոցի շենկը ներս իրենց ուսման առաջին առաջին օրերին, ինչպիսի՞ վստահությամբ էին նայում նրանք ուսուցչի աչքերին: Իսկ ինչու՞ հաճախ պատահում է, որ մի ֆանի ամիս, երբեմն էլ մի ֆանի շաբաթ հետո մարում է այդ կրակը նրանց աչքերում, ինչու՞ որտե երեխաների համար ուսումը դառնում տանջանք: Չէ՞ որ բոլոր ուսուցիչներն անկեղծորեն ցանկանում են պահպանել մանկական անմիջականությունը, ուրախ ընկալումը և աշխարհի հայտնագործումը, ցանկանում են, որ ուսումը երեխաների համար լինի ոգեշնչում, հրապուրիչ աշխատանք»:

Այս անհաջողության պատճառը այն է, որ ուսուցիչը ֆիչ է ճանաչում երեխայի հոգևոր աշխարհը, սահմանափակվում է սովորեցնողի անձնական դերով, դրանով իսկ արգելք է հանդիսանում սաների անհատական աշխարհի հարստության դրսևորմանը:

Սովորողներին մատուցելով պատրաստի ճեմարտություններ, ընդհանրացումներ, հետևություններ, ուսուցիչը նրանց հնարավորություն չի տալիս մոտենալու մտքի ու խոսքի աղբյուրին, կապում է նրանց երազանքի, երևակայության, ստեղծագործության թևերը: Սովորողը ակտիվ, կենդանի գործուն էակից վեր է ածվում ասես հիշողության մեխանիզմի: Աշակերտին չի կարելի գրկել ինքնուրույն դատելուց, մտածելուց, հետազոտելուց, որոշումներ կայացնելուց: Նրան պետք է հնարավորություն տալ մտնելու կարգացածի աշխարհ, ինքնուրույն որոնումներ ու մտահանգումներ կատարել, խաղալ, դրսևորել ինքնուրույն դերեր, որը

հետագայում կնպաստի իրական աշխարհում ինֆորմացիայի և ինֆրահաստատման: Եթե կրտսեր դպրոցական տարիքում սովորողին գրկեն հուզականությունից, երազելուց, երևակայելուց, ստեղծագործելուց, ինֆորմացիայից, հենվեն սոսկ գիտելիք սալու գործընթացին, մենք նրանց կդարձնենք «չորացած ծաղիկ», որովհետև ցամաքեցնում ենք այդ տարիքին բնորոշ «աղբյուրները»:

Կ. Ուշինսկին գրել է, որ երեխան բնականից հոգեկան ծուլություն չունի, նա սիրում է ինֆորմացիայի գործունեություն, ցանկանում է, որ ամեն ինչ ինքն անի:

3. ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԶԵՎԵՐԸ

Երբ ճիշտ ենք կազմակերպում ինֆորմացիայի աշխատանքը, սովորողները առավել խորը և ճշգրիտ գիտելիքներ են ձեռք բերում, քան ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքներ ձեռք բերելու դեպքում:

Ըստ դիդակտիկական նպատակի և բովանդակության՝ տարատեսակ ինֆորմացիայի աշխատանքի կազմակերպումը նպաստում է սովորողների հանաչողական և ստեղծագործական ունակությունների, մտածողության զարգացմանը:

Տարրական դասարաններում ինֆորմացիայի աշխատանքը մեծ նշանակություն ու դեր ունի:

Ի՞նչ է ինֆորմացիայի աշխատանքը

Ինֆորմացիայի աշխատանքը է համարվում այն աշխատանքը, որի ընթացքում սովորողները պարզորոշ պատկերացնում են աշխատանքի նպատակը, դրա կատարման կարգը և կատարում են այն՝ առանց ուսուցչի անմիջական մասնակցության:

Ինֆորմացիայի աշխատանքը դիտարկվում է որպես ուսուցման միջոց: Այն ունի որոշակի առանձնահատկություններ:

Ուսուցիչները հաճախ են օգտագործվում աշակերտների ակտիվությունը խթանող հնարներ և համարում են, որ իրենք կազմակերպեցին ինֆորմացիոն աշխատանք: Այդ հնարների կիրառմամբ, անուշտ, աշակերտները սկսում են ինֆորմացիոն աշխատել, բայց այն դեռ ինֆորմացիոն աշխատանք չէ:

Ի՞նչ է ինֆորմացիոնությունը

Ի՞նչ է ինֆորմացիոն աշխատանքը

Ինֆորմացիոնությունը անհատի անձնային որակ է, իսկ ինֆորմացիոն աշխատանքը՝ ուսումնական աշխատանքի ձև: Ինֆորմացիոնության և ինֆորմացիոն աշխատանքի մեջ գոյություն ունի սերտ կապ: Ինֆորմացիոն աշխատանքը մի կողմից արդեն ձևավորված ինֆորմացիոնության արտահայտումն է, մյուս կողմից՝ ինֆորմացիոնության զարգացմանը նպաստող միջոց: Այսինքն՝ ինֆորմացիոն աշխատանքը նպաստում է ինֆորմացիոնության ձևավորմանը՝ որպես անհատ որակ: Դրանք զարգացնում են սովորողների տրամաբանությունը, ակտիվությունն ու հանաչողությունն:

Եթե ուսուցիչը ուսուցման ընթացքում չի խթանում աշակերտների ինֆորմացիոնությունը, և օգնում է առաջին իսկ դժվարության ժամանակ, ապա այդպիսի աշակերտը առանձնապես ակտիվություն չի ցուցաբերում խնդիրների լուծման նպատակով ինֆորմացիոն ուղիների որոնման գործում: Աշակերտին տրվում է պատրաստի արդյունքը, չնայած, որ նա կարող է ինֆորմացիոն որոնել և գտնել լուծման ուղիները: Հաճախ ուսուցիչը չի էլ հետաքրքրվում, թե ինչպես է աշակերտը գրել տրված առաջադրանքը, այլ սահմանափակվում է արդյունքների հետաքրքրման ստուգումով: Դա իր հերթին սահմանափակում է աշակերտի հետաքրքրությունը: Նա չի էլ մտածում խնդրի լուծման տարբեր ուղիներ գտնել:

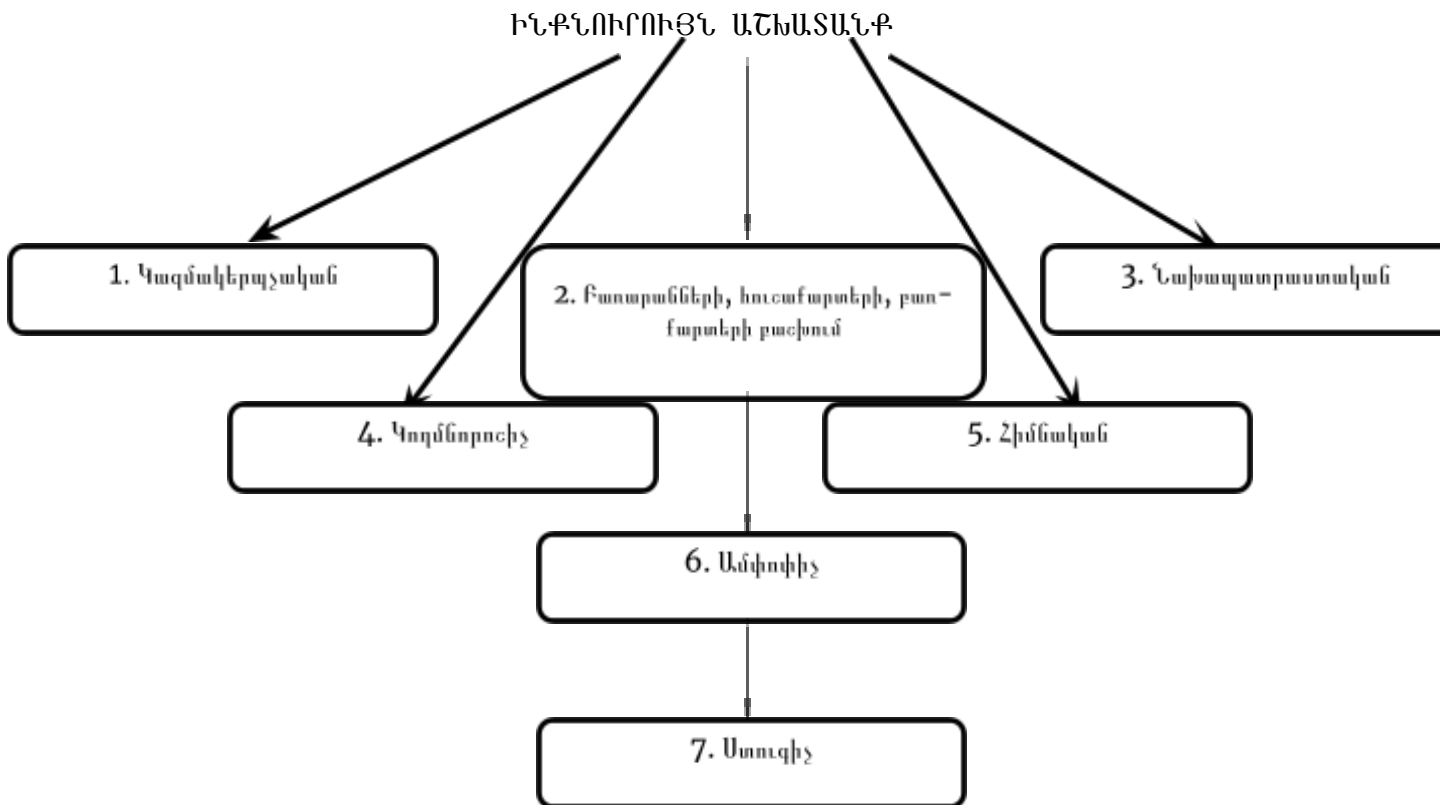
Չնայած որ ժամանակակից դպրոցում գերակշռողը պետք է լինի աշակերտակենտրոն ուսուցումը, պետք է կիրառվեն հանրակրթության ոլորտում մշակված և հաստատված արդի մեթոդները, բայց դեռևս իբրևում է ուսուցման «ֆրոնտալ» ձևը: Բայց բոլոր ուսուցիչները չեն, որ օգտագործում են ուսուցման ձևը: Այդ դեպքում աշակերտի գործողությունները հիմնականում կախված են ուսուցչի անմիջական հրահանգներից: Այդ գործողությունները մեծ մասամբ կատարվում են գրատախտակի մոտ:

Այդպիսի ձևը թույլ չի տալիս, որ երեխան զարգանա, ինֆորմացիոն գանի իր համար նախատեսված առաջադրանքի լուծման ուղիները: Ինֆորմացիոն աշխատանքի հմտությունները չեն ծագում իրենք իրենց: Դրանք պետք է ձևավորի ուսուցիչը: Ընդ որում ինֆորմացիոնությունը (ինքն իրեն չի) զարգանում է աստիճանաբար, դաստիարակվում է դասից դաս, դասարանից դասարան: Ժամանակի ընթացքում դասերին ինֆորմացիոն աշխատանքի պարբերական կազմակերպման և տրված առարկայից տնային աշխատանքների

բազմազան տեսակների հետ դրա համապատասխանեցումը մշակում է ինֆուրույն աշխատելու կարողություններ:

Հետազոտության նպատակը

Իմ դասավանդած դասարանում ստեղծել անդիսի միջավայր, պայմաններ, մշակել մեթոդներ, որ աշակերտները կարողանան առաջադրանքները կատարել ինֆուրույն: Իմ առջև դրված խնդիրը իրագործելու համար նախ և առաջ մշակեցի համապատասխան մեթոդներն ու միջոցները:

1. Կազմակերպչական փուլ

Այս փուլը կարելի է համարել նախապատրաստական, այսինքն՝ ես ստեղծեցի երեխաների համար համապատասխան աշխատանքային միջավայր: Սա շատ կարևոր է և տրամադրող, որովհետև համապատասխան միջավայրը ստեղծելով՝ խթանում ենք երեխայի հետաքրքրությունը և տրամադրվածությունը կատարվելիք աշխատանքի նկատմամբ:

2. Բառարանների, հուշարարիկների, բառ-հարսերի բաժնում, որոնք անհրաժեշտ են աշխատանքի ընթացքում:

Քանի որ իմ հետազոտությունը կատարվում էր «Մայրենի» առարկայի շրջանակում, ես անհրաժեշտ համարեցի բառարանների, հուշաթերթիկների և բառ-հարտերի բաշխումը: Դա հնարավորություն է տալիս օգտվել աշխատանքը կատարելիս՝ փոփոխել հուշումների տեսքով:

3. Նախապատրաստական փուլ

Սա այն փուլն է, երբ աշակերտներին մեկ անգամ ևս զգուշացրեցի, որ պետք է հանգիստ նստեն, լարվածություն չլինի, չխանգարեն ընկերներին, անպայման պահպանեն լուռություն, հետևեն կարգ ու կանոնին, ուշադիր աշխատեն, կատարեն ինֆրասուտում և այլն: Այս բոլոր կանոնների պահպանումը կհանգեցնի աշխատանքի արդյունավետության բարձրացումը:

4. Կողմնորոշիչ փուլ

Այս փուլում մանրամասն բացատրեցի աշխատանքի բովանդակությունը: Աշակերտները ընթերցեցին առաջադրանքը, ապա վերընթերցեցին: Մտազրոհի միջոցով պարզեցի, թե աշակերտներից ով ինչպես էր հասկացել առաջադրանքը: Շատ կարևոր է լսել բոլորին, որովհետև այդ ձևով կարելի է առանձնացնել առաջադրանքի անհասկանելի մասերը և դարձյալ բացատրել: Աշակերտները պետք է կարողանան իմաստավորել առաջադրանքը, առանձնացնել, թե ինչ է տրված, ինչ պետք է իմանալ և ինչ կատարել:

Աշակերտներին նախապես բաժանել էի հուշաթերթիկներ, որոնց բովանդակությունը ծանոթացան: Բացի դրանից բաժանեցի նաև բառ-հարտեր, բաշխեցի աշխատանքի պլանը: Պլանը գրեցի նաև գրատախտակին: Դասի շուրջ նախապես մշակված էին նաև պաստառներ, սխեմաներ և այլն: Դրանք նույնպես փակցրեցի գրատախտակին: Այս փուլում ձևավորվում է ուսումնական աշխատանքի ծավալելու կարևոր ձևերից մեկը՝ աշխատանքի համար կարևոր նյութեր ընտրելու կարողությունը:

5. Հիմնական փուլ

Ինֆորմումն աշխատանքը կատարվեց հենց այս փուլում: Աշակերտներից ոմանք շատ արագ կատարեցին առաջադրանքը, մի քանիսը դժվարացան: Բայց կրկին բացատրելուց հետո կարողացան կատարել:

6. Ամփոփիչ փուլ

Նշված աշխատանքները կատարելուց հետո կարելի է իրականացնել ամփոփիչ փուլը: Այս դեպքում կատարվում է անդրադարձ, այսինքն աշխատանքները գնահատում են, բնորոշում և ամփոփում:

7. Կարելի է առանձնացնել ևս մեկ կառուցվածքային փուլ՝ ստուգիչ փուլ, որի ընթացքում աշակերտը, ինքն իր սեփական նախաձեռնությամբ, ստուգում է իր աշխատանքը և գնահատում այն: Այս փուլում իրականացվում է ինֆրասուտում և ինֆրավերահսկում:

Բացի վերը նշված միջոցից, գոյություն ունեն սովորողի ինֆորմացիայի գործունեությունը կազմակերպելու գանձազան հնարներ և մեթոդներ: Ուսուցիչը, հենվելով աշակերտների տարիքային և անհատական առանձնահատկությունների վրա, հաշվի առնելով նրանց հետաքրքրությունները, ուսումնական դրդապատճառները, պետք է տեղին կազմակերպի ուսումնական գործընթացը ու ստեղծի այնպիսի ուսումնական իրավիճակներ, որոնց արդյունքում լուծվում են անհատի մտավոր, բարոյական, ֆիզիկական և հուզական զարգացմանը նպաստող գործոններ: Իսկ անհատը կգարգանա այն դեպքում, երբ նա լիակատար յուրացնի համապատասխան ուսումնական գործողություններ կատարելու կարողություններ, որոնք էլ կարող է դառնան ինֆորմացիայի ձևավորման հիմքը: Փորձե՛ք ներկայացնել կրտսեր դպրոցականի ինֆորմացիայի գործունեության մի քանի եղանակներ:

1. Ուսման ժամանակակից մեթոդների հիմքում սովորողների ինֆորմացիայի գործունեությունն է: Կիրառելով ակտիվ մեթոդները (ֆաուբաժան, կանխատեսման աղյուսակ, խճանկար, շրջագայություն պատկերասրահում և այլն) ակներև է դառնում սովորողների անհատական, ինֆորմացիայի մտածողությունը, աշխատանքը:
2. Սովորողների ինֆորմացիայի, ինֆորմացիայի, ինֆորմացիայի աշխատանք կազմակերպելու միջոցներից է տեղեկատվական աղբյուրներից օգտվելը: Չափաբեկային և ծրագրային այս պահանջն մայրենիի ուսումնական գործընթացում շատ կարևոր է: Աշակերտը պետք է կարողանա տեղեկատվական դաշտից դուրս բերել իրեն անհրաժեշտ նյութերը և ինֆորմացիայի այն կազմակերպել, ուսումնասիրել:
3. Յուրօրինակ ինֆորմացիայի դրսևորում է տնային առաջադրանքների կատարումը: Աշակերտը գերծ է ուսուցչի և ընկերների օգնությունից, հույսն իր ուժերի, գիտելիքների, կարողությունների, այլ տեղեկատվական աղբյուրներից օգտվելու վրա է (բառարաններ, մանկական հանրագիտարաններ, ուսումնական ձեռնարկներ):
4. Շերտավորված ստեղծագործական բնույթի առաջադրանքների կատարումը ինֆորմացիայի գործունեություն ծավալելու միջոցներից է (իհարկե, այս դեպքում ուսուցիչը պետք է լավ հանաչի իր սաների անհատական, հանաչողական հնարավորությունները, ներուժը):
5. Ինֆորմացիայի աշխատանքի կազմակերպման ձև է նաև արտադասարանային աշխատանքը: Այն կատարվում է ծրագրային նյութերից դուրս, որպես լրացուցիչ տեղեկատվությունների հայտնաբերման, ձեռք բերած հանաչողական գիտելիքների ինֆորմացիայի գործողության միջոց:
6. Սովորողների ինֆորմացիայի գործունեության եղանակներից է հետազոտական գործունեության կազմակերպումը, որի արդյունքում աշակերտները կկարողանան.
 - Ինֆորմացիայի հասնել արդյունքի
 - Նպատակին հասնելու հանաչարհին դժվարությունների հաղթահարում

- Տեղեկատվական աղբյուրներից օգտվել
- Ինֆնագնահատվել
- Գնահատել ընկերների աշխատանքի արդյունքը
- Կձևավորվեն տեղեկատվություններ հավաքելու, որոնելու և ընտրելու հմտություններ
- Կկարողանան իրենց գործողությունները ինֆնուրույն պլանավորել, գործողությունների ֆայաւար մտածել, վերլուծել, ցանկացած իրավիճակում կողմնորոշվել:

7. Կրտսեր դպրոցականի ներդաււնակ գարգացման գործում անչափ կարևորվում է խաղն ու խաղային միջավայրը: Խաղը կարելի է դիտարկել և՛ որպես ուսուցման միջոց, և՛ որպես տեխնոլոգիա, և՛ որպես ինֆնուրույն գործունեություն: Պետք է նշել, որ տարրական դասարաններում աշխատելիս խաղը պիտի դառնա ուսումնական խնդիրն իրականացնելու միջոց: Ուսուցման խաղային մեթոդը խաղ չէ բառի բուն իմաստով: Այն հանձնարարությունը, որն ունի ֆանաչոգական նշանակություն, խաղային ձև տալն է՝ խաղի մեկ կամ մի ֆանի տարրեր ներմուծելու ֆանապարհով: Խաղային սյուժե, բովանդակություն, դերեր, որուակի կանոնների կատարման միջոցով նպատակին հասնելու արդյունք:

Գոյություն ունեն բազմաթիվ խաղեր, որոնց մեջ ինֆնուրույնությունը գարգացնելու նպատակով առաջնահերթ է դերային խաղը:

Կրտսեր դպրոցականի ուսուցման և ուսումնառության գործընթացը պիտի կառուցել՝ հենվելով մտածողության և երևակայության վրա: Այս դեպքում վտիվում է սովորողի դիրքը, նա դառնում է իր գործունեությունը կառուցողը ու ստեղծողը, որից էլնելով՝ աւակերտը արդյունքին հասնելու համար ճիգ կգործադրի, դժվարություններ պիտի հաղթահարի: Այս ժամանակ ի հայտ են գալիս նրա ուժեղ կողմերը: Հիււենք իտալացի գրող Ջանի Ռոդարի հետևյալ միտքը. «Խաղերը միայն մանկական երևակայության գարգացման թեմա չէ: Նրանք սիրում են ուժից վեր խնդիրներ լուծել: Նրանց համար դա մեծանալու միակ հնարավորությունն է»»: Այստեղից էլ ուսումնական գործունեությունն ուղղվում է որոնողական, ստեղծագործական խնդիրների լուծմանը: Հետևաբար, երևակայության և նրա գարգացման վրա էլ կկառուցվի ուսուցումը:

Երևակայության գարգացման համար այն խաղն է կարևոր, որը ստեղծում է նրա մասնակիցը: Նման խաղերում առաջնային է ստեղծագործական սկիզբը՝ սովորողն ինֆն է տնօրինում իր վերցրած դերը, հաստատում կանոններ, ընկերների հետ վտիհարաբերություններ, ծավալում խաղի սյուժեն, բովանդակությունը և իր հայեցողությամբ այն ավարտում: Այս խաղերը նպատակ ունեն նաև հաղորդակցական կարողությունների գարգացմանը:

4.1 ԻՆՔՆՈՒՐՈՒԹՅԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ՏԱՐԲԵՐ ԱՍՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ

Ինֆնուրոյն աշխատանքի հիմնական տեսակները կարելի է դասակարգել ըստ մի քանի հատկանիշների, որոնք միևնույն ինֆնուրոյն աշխատանքը բնութագրում են տարբեր տեսանկյուններից: Այն ներկայացնենք աղյուսակի տեսքով:

Ինֆնուրոյն աշխատանքի դասակարգման հատկանիշները				
1. Ըստ ուսումնական նպատակների:	2. Ըստ հանաչողական գործունեության բնույթի:	3. Ըստ կազմակերպման ձևի:	4. Ըստ ինֆնուրոյն աշխատանքի դիպակտիկ կիրառության:	5. Ըստ կատարման տեղի:

1. Ըստ ուսումնական նպատակների

1.1 Հիմնական գիտելիքների կրկնության և նոր նյութի ընկալմանը նախապատաստող

1.2 Նոր նյութի ուսումնասիրությանը նպաստող:

1.3 Գիտելիքները համակարգող:

1.4 Որոշակի կարողություններ զարգացնող:

1.5 Ստուգող, վերահսկող:

2. Ըստ հանաչողական գործունեության բնույթի

2.1 Ըստ արված նմուշի, օրինակ՝ գրել՝ տառեր, թվեր, սոսնձել տուփ և այլն, այսինքն՝ աշխատանքներ, որոնք առավելապես հիմնված են ընդօրինակման վրա: Այդպիսի աշխատանքների կատարման ընթացքում աշակերտների ինֆնուրոյն կարողությունները սահմանափակվում են պարզ վերարտադրման միջոցով՝

ըստ հմուտի կրկնելով գործողությունները: Այնուամենայնիվ, այդպիսի աշխատանքների դերը բավականին մեծ է:

2.2 Կառուցողական, որոնք ստեղծագործական մտեցում են պահանջում: Ընդ որում, կամ ցույց են տալիս առարկան, որի շուրջ պետք է աշխատել, կամ էլ նշում են հարցը, թեման, որը պետք է բացահայտեն:

Օրինակ՝ կարող են պատրաստել որևէ խաղալիք, հորինել շարադրություն որևէ թեմայով և այլն: Սովորողին սրվում է որոշակի ազատություն, ինֆորմություն ինչպես բովանդակային որոշման, այնպես էլ աշխատանքի հնարների ընտրության մեջ: Դրանք սովորեցնում են վերլուծել իրադարձությունները, երևույթները, փաստերը, նպաստում են հանաչողության նկատմամբ ներքին դրդապատճառների զարգացմանը, պայմաններ են ստեղծում դպրոցականների մտավոր ակտիվության զարգացման համար:

3. Հստ կազմակերպման ձևի

3.1 Հնդիանուր հակաառիկ, երբ բոլոր սովորողները կատարում են միևնույն աշխատանքը:

3.2 Խմբային, երբ սովորողների տարբեր խմբեր աշխատում են տարբեր առաջադրանքների վրա:

4. Հստ ինֆորմացիոն աշխատանքի ընթացքում դիպակտիկ նյութերի կիրառության

4.1 Աշխատանք դասագրքով, տեղեկատու գրականության շուրջ՝ բառարաններ, հանրագիտարաններ և այլն: Տարրական դասարաններում մեծ տեղ է հատկացվում գրքի, գեղարվեստական տեքստի, նկարազարդման շուրջ կատարվող ինֆորմացիոն աշխատանքին: Գրքի շուրջ ինֆորմացիոն աշխատելու կարողությունը սովորելուն նպաստող ամենակարևոր կարողություններից մեկն է: Առանց դրա հնարավոր չէ լիարժեք յուրացնել մատուցվող գիտելիքները: Երբ աշակերտը չի կարողանում աշխատել գրքի շուրջ, ուսուցման պրոցեսը նրա համար դառնում է տանջանք: Գրքի շուրջ աշխատելու կարողությունների զարգացումը իրականացվում է բոլոր առարկաների դասերի ժամանակ:

4.2 Շարադրություններ ըստ հեռակետային բառերի, նկարների շուրջ և այլն:

4.3 Դիտումներ և գործնական աշխատանքներ: Դիտումների համար որպես դիտարկվող առարկաներ կարող են լինել շրջապատող առարկաները և երևույթները:

Սովորողները հաշվում են, չափում, ստեղծում: Նրանք դիտարկում են առարկաները և երևույթները անմիջականորեն բնության մեջ, անցկացվում են փորձեր՝ կատարելով գործնական աշխատանքներ:

Այս տիպի ինֆորմացիոն աշխատանքները ունեն շատ մեծ նշանակություն, քանի որ նպաստում են աշակերտի դիտողականության, հետազոտական կարողությունների և հմտությունների զարգացմանը:

4.4 Աշխատանք քստ բաշխիչ նյութերի կիրառման:

4.5 Գրաֆիկական աշխատանքներ:

4.6 Ինֆնուրույն աշխատանքներ, որոնք կախված են դիդակտիկ նյութերի ստեղծման հետ: Աշակերտները պատրաստում են ինֆնաճեկն գրքեր, ալբոմներ, զանազան թեմաներով ֆարսեր և այլն:

5. Հստ կատարման տեղի

5.1 Դասարանում:

5.2 Արտադասարանական կամ արտադպրոցական ուսումնական միջոցառումների ժամանակ:

5.3 Տանը:

Իսկ ի՞նչ ծավալով և ի՞նչ բնույթի առաջադրանքներ են անհրաժեշտ առաջադրել ինֆնուրույն կատարելու համար: Այսպես՝

1. Առաջադրանքների ծավալը պլանավորելու համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել սովորողների աշխատանքի տեմպը: Ժամանակը ճիշտ կազմակերպելու համար պետք է նախապես կատարել ինֆնուրույն աշխատանքի համար պլանավորված առաջադրանքը: Այդ դեպքում առաջադրանքի համար ուսուցչի կողմից ծախսված ժամանակը անհրաժեշտ է բազմապատկել երեքով, հենց հատկապես այդքան բույք է անհրաժեշտ առաջադրանքի կատարման համար: Առաջադրանքի կատարման ընթացքում ուսուցիչը կարող է հասկանալ, թե ինչ տարրեր կարող են արգելակել կամ արագացնել սովորողների աշխատանքը:
2. Սովորողների ինֆնուրույն ուսումնական գործունեության համար նախատեսված առաջադրանքների բնույթը անհրաժեշտ է աստիճանաբար բարձրացնել:
3. Առաջադրանքները պետք է ընտրել այնպես, որ նպաստեն դրանց նկատմամբ հետաքրքրության զարգացմանը:
4. Սովորաբար աշակերտները ոչ միաժամանակ են ավարտում ինֆնուրույն աշխատանքը: Ինֆնուրույն աշխատանքի համար առաջադրանքներ ընտրելիս պետք է հաշվի առնել, որ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների յուրացման գործընթացում սովորողներից պահանջում է տարբեր ժամանակահատված: Դրա համար պետք է նախապես պատրաստել առաջադրանքներ, լրացուցիչ առաջադրանքներ՝ արագ աշխատող աշակերտների համար:

5.

6. Դժվար է ընտրել այնպիսի առաջադրանքներ, որոնք համապատասխանում են բոլոր աշակերտների ներուժին: Դրա համար պետք է առաջադրել տարբերակված առաջադրանքներ՝ հաշվի առնելով սովորողների առանձին խմբերի ներուժը:
7. Ինֆորմացիայի աշխատանքի համար նախատեսված առաջադրանքները ցանկալի է, որ աշակերտներից պահանջեն կամային ջանքեր:
8. Ինֆորմացիայի աշխատանքի համար ցանկալի է առաջադրել այնպիսի առաջադրանքներ, որոնց կատարման համար կպահանջվի գիտելիքների կիրառում ներ իրավիճակներում: Միայն այդ դեպքում ինֆորմացիայի աշխատանքը կնպաստի սովորողների հանաչողական ունակությունների ձևավորմանը և նախաձեռնողականության դրսևորմանը:
9. Ցանկալի է, որ ինֆորմացիայի աշխատանքի համար նախատեսվող առաջադրանքները հետաքրքրեն սովորողներին:
10. Առաջադրանքների բովանդակությունը պետք է մասշտաբ լինի աշակերտներին, հենված լինի երեխաների կենսավարձի վրա, բայց միևնույն ժամանակ կգտնվի նրանց զարգացման «մեծակա գոտում», պարունակի որոշակի դժվարություն, որը երեխան կձգտի հաղթահարել:
11. Յուրաքանչյուր թեմայի շուրջ առաջադրանքների ընտրության ընթացքում պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել հասկացության բոլոր հատկանիշների բազմակողմանիորեն ամրապնդմանը, հստակ առանձնացնել այն կարողություններն ու հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ է ձևակերպել և ամրապնդել:
12. Առաջադրանքների համակարգը պետք է կազմակերպել փուլ առ փուլ: Անհրաժեշտ է սկսել տիպային առաջադրանքներից, մանրամասն բացատրել դրանց լուծման մեթոդները: Ընդ որում, աշակերտներին պետք է առաջարկել գործողություններ կատարել ըստ օրինակի:

Վերջին փուլում անհրաժեշտ էր առաջարկել առաջադրանքներ ամբողջովին ինֆորմացիայի կատարման համար: Այս փուլում նպատակահարմար է սովորողներին առաջարկել ստեղծագործական բնույթի առաջադրանքներ:

4. 2-4-Դ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐԻ ՄԱՅՐԵՆԻԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԸ

Քանի որ դասագրքերի դերն ու նշանակությունը չափազանց մեծ է սովորողի ինֆորմայն աշխատանքի կազմակերպման և իրականացման գործընթացում, որոշեցի անդրադառնալ այս թեմային: Փորձել եմ ուսումնասիրել արդի դպրոցի տարրական ուսուցման մայրենիի դասագրքերը:

Դասագրքերը մեկը մյուսի տրամաբանական շարունակությունն են, որոնք համապատասխանեցվել են այդ տարիքին բնորոշ հոգեբանամանկավարժական առանձնահատկություններին և հետաքրքրություններին: Իսկ հետաքրքրությունը տրված են թեմատիկ միավորումներով, կան գեղեցիկ նկարազարդումներ, հետաքրքրաշարժ լեզվատրամաբանական և ստեղծագործական բնույթի առաջադրանքներ: Թեմատիկ խմբերում ընդգրկված նյութերը՝ պատմվածք, հեքիաթ, բանաստեղծություն, առակ, խնդուկ, առած, հանելուկ, շուտասելուկ, շուտասելուկ համապատասխանեցվել են կրտսեր դպրոցականների աշխարհաընկալմանը:

Դրանք նպաստելու են արժեքային համակարգի ձևավորմանը, նորանոր գիտելիքներ ձեռք բերելու, համապատասխան կարողություններ և հմտություններ ձևավորելուն, ստեղծագործական մտածողության և երևակայության զարգացման: Բազմաբնույթ նյութերն ու լեզվատրամաբանական առաջադրանքները սովորողների ուսուցումը դարձնում են ոչ թե ֆարսցած, այլ բերկրալի: Ամեն ինչ նպատակաուղղված է ինֆորմայն, ինֆոմատիկ, առողջ և ներդաշնակ անձի ձևավորմանը: Դասագրքերում բազմաթիվ են երեխաների աշխարհահանաչողական գիտելիքներ տվող գեղարվեստական ստեղծագործություններն ու առաջադրանքները:

Ընդ որում, դրանք պատրաստի վիճակում չեն տրվում, որպես պատրաստի գիտելիք, այլ առաջադրանքները կատարելիս ստեղծում է այնպիսի իրավիճակ, որ սովորողներն իրենք պիտի հայտնագործեն, հայտնաբերեն,

ձեռք բերեն զանազան գիտելիքներ իրական երևույթների մասին՝ զգայության, ընկալման, մտապատկերման միջոցով: Ուրեմն դասագրքերը հնարավորյուն են տալիս ինֆնուրույն կերպով գիտելիքներ ձեռք բերել, որը երեխայի զարգացման գրավականն է:

5. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Իմ հետազոտության արդյունքում եկա այն եզրակացության, որ ուսուցչի տրված գիտելիքի, օգտագործած զանազան մանկավարժական մեթոդների և հնարների շնորհիվ սովորողների մոտ կձևավորվեն և կզարգանան որոշակի կարողություններ և հմտություններ, որոնք իրենց հերթին կնպաստեն սովորողի ինֆնուրույնությանը, զարգացմանը:

Նշված մեթոդներն ու հնարները ամբողջական համարել չի կարելի: Ուսումնական ուղջ գործունեության ընթացքում ուսուցիչը պիտի նորանոր հայտնագործություններ կատարի:

Օգտագործելով դասագրքի տված հնարավորությունները, կիրառելով ուսուցման ժամանակակից մեթոդներն ու ձևերը, հեղինակավոր մանկավարժների փորձը՝ պիտի ձգտենք կրթել և դաստիարակել այնպիսի սերունդ, որն ապագայում կկարողանա ինֆնուրույն կողմնորոշվել այս բարդ հասարակական-ֆազաական աշխարհում, ինֆնուրույն որոշումներ կատարել և ինֆնագրսևորվել:

6. ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Տեր Գրիգորյան «Հայոց լեզվի մեթոդիկա» Տարրական դասարաններ: Ուսումնական ձեռնարկ մանկավարժական բուհերի համար- Երևան, Լույս, 1980
2. Ջանի Ռոպարի –Ստեղծագործական երևակայության ֆերականություն, Երևան-1995թ. «Շաղիկ»
3. Դ. Գյուրջինյան, Թ. Ալեքսանյան, Ա. Գալստյան «Ուսուցչի ձեռնարկ»- Երևան, Էդիթ Պրինտ 2011
4. Մայրենի 2-4: Ուսուցչի ձեռնարկ, Կ. Թորոսյան և ուրիշներ, Երևան, Մանմար 2013
5. Վ. Ա. Սուխովիչի – Սիրտս նվիրում եմ երեխաներին: Կուլեկտիվ դաստիարակելու մեթոդիկա: Լույս 1986թ.
6. www.aniedu.am
7. Հայոց լեզու, գրականություն:
Հանրակրթական դպրոցի առարկայակազմավորուչի չեկժրագիր – Երևան-Անտարես 2006թ.

Դասապլան

Ուսուցիչ՝ ՍՈՆԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Առարկա՝	Մայրենի	Ամսաթիվ	08.11.2021	Կիսամյակ	I	Դասարան	I
Թեմա՝	«Ա» հնչյուն – տառի ուսուցում:						
Օգտագործվող նյութեր՝	Տառապատկերներ, քարտեր, պատտաներ, պլոյեկտոր, էկրան, մրգեր և բանջարեղեն՝ զամբյուղներով, տերևներ, Ա-ի մեծագիր տառապատկերներ, դիմակներ և այլն:						
Դասի նպատակը՝	Ուսուցանել «Ա» հնչյուն – տառը , հյուսել պատմություն քեմատիկ նկարի շուրջ, ամրապնդել պատմություն – բառ – վանկ – հնչյուն – տառ շղթան, հարստացնել բառապաշարը, ամրապնդել բառի հնչյունային վերլուծությունը:						
Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ							
Վերջնարդյունքները	Կիմանան կարգավ ու գրել «Ա» հնչյուն – տառը, տրամաբանական հաջորդականությամբ վերարտադրել նկարի բովանդակությունը, գործնականում կիրառել բառակապակցության գիտելիքները, նկարագրել, բնութագրել կերպարները:						
Գործողություններ (ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Առարկայի	Ուսումնական գործունեություն Ուսուցիչ	Հարցադրումներ		Կիրառվող մեթոդներ (ներ)		
Խրատում – 3ր Իմաստի ընկալում – 25ր Կշռադատում – 10ր Տնային հանձնարարություն – 3-5ր. Անդրադարձ – 2ր.	Նախորդ դասի ամփոփում, նոր դասի նախապատրաստում:	Ողջույնի խոսք, հարցեր և պատասխաններ, «Ա» հնչյուն – տառի մասին գիտելիքներ, նկար – պատմության ցուցադրում, սահիկների ցուցադրություն, տառի գրություն, քեմականացում, ամփոփում, վկայականի հանձնում:	Դասի վերաբերյալ հարցեր		Մտազրույց, հարց և պատասխան Կռահի՛ր, խաղային, դերային		
Տնային աշխատանք							

Մեթոդախմբի անունը՝ _____

Փոխտնօրեն՝ _____

Դասապլան

Ուսուցիչ՝ ՍՈՆԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Առարկա՝	Մաթեմատիկա	Ամսաթիվ	08.11.2021	Կիսամյակ	I	Դասարան	III
---------	------------	---------	------------	----------	---	---------	-----

Թեմա՝	Կլոր տասնյակների բաժանումը միանիւթ թվի:			
Օգտագործվող նյութեր՝	Դասագիրք, աշխատանքային տետր, երկրաչափական պատկերներ, թեմային վերաբերվող պատճառներ:			
Դասի նպատակը՝	Սովորեցնել կլոր տասնյակների բաժանումը միանիւթ թվի, կրկնել աղյուսակային բաժանումը և բազմապատկումը, ամրապնդել գործողությունների կատարման կարգը, ամրապնդել համագործակցելու և խմբերով աշխատելու կարողությունները:			
Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կվաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ				
Վերջնարդյունքները	Կարողանան կլոր տասնյակները բաժանել միանիւթ թվի, կատարեն վարժությունները և ամրապնդեն անուղղակի խնդիրների լուծման ձևերը:			
Գործողություններ (ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աւակերտներ	Ուսումնական գործունեություն Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդ (ներ)
Խթանում-3ր Իմաստի ընկալում-25ր Կշռագատում -10ր Տնային հանձնարարություն-3-5ր. Անդրադարձ -2ր.	Աւակերտները վերհիշում են տասնյակները, թվարկում են, կլոր տասնյակները (ամենամեծը, ամենավոճրը) կատարում են գործողություններ:	Հարց ու պատասխանի միջոցով կատարվում է մտադրոհ, վերհիշում են բաժանումը, բազմապատկումը կլոր տասնյակները, կատարում է վարժություններ, աշխատում են դասագրքով, տրվում է ինֆորմայն աշխատանք և այլն:		Մտադրոհ, հարց և պատասխան, կռահի՛ր:
Տնային աշխատանք	Վարժությունների և խնդիրների լուծում:			

Մեթոդախմբի ման գախա՛ _____

Փոխտնօրեն՛ _____